Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 14 marca 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Prawo do łączenia rodzin – Dyrektywa 2003/86/WE – Artykuł 16 ust. 2 lit. a) – Artykuł 17 – Cofnięcie dokumentu pobytowego członka rodziny obywatela państwa trzeciego – Status obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi – Dyrektywa 2003/109/WE – Artykuł 9 ust. 1 lit. a) – Utrata tego statusu – Oszustwo – Brak wiedzy o oszustwie

W sprawie C-557/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Raad van State (radę stanu, Niderlandy) postanowieniem z dnia 20 września 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 września 2017 r., w postępowaniu:

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

przeciwko

Y.Z.,

Z.Z.,

Y.Y.,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes siódmej izby, pełniący obowiązki prezesa czwartej izby, K. Jürimäe, C. Lycourgos (sprawozdawca), E. Juhász i C. Vajda, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: M. Ferreira, główna administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 lipca 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu Y.Z., Z.Z. i Y.Y. przez M. Strooija i A.C.M. Nederveen, advocaten,

– w imieniu rządu niderlandzkiego przez M.K. Bulterman, H.S. Gijzen i J.M. Hoogvelda, działających w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: niderlandzki.

– w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa i C. Cattabrigę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 4 października 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin (Dz.U. 2003, L 251, s. 12) i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz.U. 2004, L 16, s. 44).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (sekretarzem stanu ds. bezpieczeństwa i sprawiedliwości, Niderlandy, zwanym dalej „sekretarzem stanu") a Y.Z., Z.Z. i Y.Y. (zwanymi dalej, odpowiednio, „ojcem", „synem" i „matką") w przedmiocie decyzji sekretarza stanu cofających zezwolenia na pobyt udzielone Y.Z., Z.Z. i Y.Y., nakazujących im bezzwłoczne opuszczenie terytorium Niderlandów oraz zakazujących im powrotu.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2003/86

3 Motywy 2 i 4 dyrektywy 2003/86 brzmią następująco:

„(2) Środki dotyczące łączenia rodziny powinny zostać przyjęte zgodnie z obowiązkiem ochrony rodziny i poszanowania życia rodzinnego zawartym w wielu instrumentach prawa międzynarodowego. Niniejsza dyrektywa szanuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w szczególności w art. 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

[…]

(4) Łączenie rodziny jest niezbędne w celu umożliwienia życia rodzinnego. Pomaga ono stworzyć stabilność socjokulturową ułatwiającą integrację obywateli państw trzecich w danym państwie członkowskim, a także wspiera spójność gospodarczą i społeczną, będącą podstawowym celem Wspólnoty określonym w traktacie".

4 Zgodnie z art. 1 tej dyrektywy:

„Niniejsza dyrektywa ma na celu określenie warunków wykonania prawa do łączenia rodziny przez obywateli państwa trzeciego zamieszkujących legalnie na terytorium państw członkowskich".

5 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

c) »członek rodziny rozdzielonej« oznacza obywatela państwa trzeciego mieszkającego zgodnie z prawem w państwie członkowskim i składającego wniosek lub którego członkowie rodziny składają wniosek o przyłączenie się do niego;

d) »łączenie rodziny« oznacza wjazd i pobyt w państwie członkowskim przez członków rodziny obywatela państwa trzeciego mieszkającego zgodnie z prawem w tym państwie członkowskim w celu zachowania komórki rodzinnej, bez względu na to, czy związek rodzinny powstał przed wjazdem rezydenta czy po;

[…]".

6 Artykuł 4 ust. 1 dyrektywy 2003/86 ma następujące brzmienie:

„Państwa członkowskie zezwalają na wjazd i pobyt, na mocy niniejszej dyrektywy i z zastrzeżeniem zgodności z warunkami określonymi w rozdziale IV oraz w art. 16, następujących członków rodziny:

a) małżon[ka] członka rodziny rozdzielonej;

b) nieletnie [małoletnich] dzieci członka rodziny rozdzielonej i jego małżonka […];

[…]".

7 Artykuł 5 ust. 2 akapit pierwszy tej dyrektywy przewiduje:

„Do wniosku [o wjazd i pobyt] dołącza się dokumenty dowodowe dotyczące związków rodzinnych oraz zgodności z warunkami określonymi w art. 4 i 6, oraz, w odpowiednich przypadkach, w art. 7 i 8 […]".

8 Artykuł 7 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„W przypadku złożenia wniosku o łączenie rodziny dane państwo członkowskie może zażądać, aby osoba, która złożyła ten wniosek, dostarczyła dowodów, że członek rodziny rozdzielonej posiada:

[…]

c) stabilne i regularne środki, które wystarczają do utrzymania tej osoby oraz członków jej rodziny, bez korzystania z systemu pomocy społecznej danego państwa członkowskiego […]".

9 Artykuł 13 ust. 3 dyrektywy 2003/86 stanowi:

„Okres ważności dokumentów pobytowych udzielonych członkowi(-om) rodziny z zasady nie jest dłuższy niż okres ważności dokumentu pobytowego posiadanego przez członka rodziny rozdzielonej".

10 Artykuł 16 ust. 2 i 3 tej dyrektywy stanowi:

„2. Państwa członkowskie mogą odrzucić wniosek o wjazd lub pobyt w celu łączenia rodziny bądź cofnąć dokument pobytowy członkowi rodziny lub odmówić przedłużenia jego ważności, w przypadku wykazania, że:

a) wykorzystano nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd informacje, fałszywe lub sfałszowane dokumenty, popełniono oszustwo lub wykorzystano inne niezgodne z prawem sposoby;

[…].

3. Państwa członkowskie mogą cofnąć dokument pobytowy członkowi rodziny lub odmówić przedłużenia jego ważności, w przypadku gdy pobyt członka rodziny rozdzielonej dobiega końca, a członek jego rodziny jeszcze nie posiada autonomicznego prawa pobytu na mocy art. 15”.

11 Zgodnie z art. 17 wspomnianej dyrektywy:

„Państwa członkowskie należycie uwzględniają charakter i trwałość więzi rodzinnych danej osoby oraz czas pobytu tej osoby w państwie członkowskim oraz istnienie rodziny, a także więzi kulturowych i społecznych z państwem pochodzenia, w przypadku gdy odrzucają wniosek, wycofują lub odmawiają przedłużenia ważności dokumentu pobytowego bądź gdy podejmują decyzję o nakazaniu wydalenia członka rodziny rozdzielonej lub członków jego rodziny”.

Dyrektywa 2003/109

12 Motywy 2, 4, 6 i 12 dyrektywy 2003/109 brzmią następująco:

„(2) Rada Europejska podczas szczególnego szczytu w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. oświadczyła, że status prawny obywateli państw trzecich powinien zostać zbliżony do statusu obywateli państw członkowskich oraz że osoba, która zamieszkiwała legalnie na terytorium państwa członkowskiego przez określony czas i która posiada zezwolenie na pobyt długoterminowy, powinna uzyskać w tym państwie członkowskim zestaw jednolitych praw, jak najbardziej zbliżonych do praw przyznanych obywatelom Unii Europejskiej.

[…]

(4) Integracja obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi w państwach członkowskich jest kluczowym elementem wspierania spójności gospodarczej i społecznej, która stanowi podstawowy cel Wspólnoty określony w traktacie.

[…]

(6) Głównym kryterium uzyskania statusu rezydenta długoterminowego powinien być czas zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego. Zamieszkanie powinno być zarówno legalne, jak i nieprzerwane, w celu wykazania, że związki danej osoby z tym państwem mają charakter trwały […].

[…]

(12) W celu ustanowienia rzeczywistego instrumentu integracji rezydentów długoterminowych ze społeczeństwem, w którym żyją, rezydenci długoterminowi powinni korzystać z równego traktowania z obywatelami państwa członkowskiego w szerokim zakresie spraw gospodarczych i społecznych, zgodnie z odpowiednimi warunkami określonymi w niniejszej dyrektywie”.

13 Artykuł 4 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie przyznają status rezydenta długoterminowego obywatelom państw trzecich, którzy zamieszkiwali legalnie i nieprzerwanie na ich terytorium przez okres pięciu lat, bezpośrednio poprzedzający złożenie właściwego wniosku”.

14 Artykuł 5 ust. 1 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Państwa członkowskie żądają od obywateli państw trzecich przedstawienia dowodów, że posiadają oni, w odniesieniu do siebie i do członków swoich rodzin pozostających na ich utrzymaniu:

a) stałe i regularne dochody wystarczające do utrzymania danej osoby i członków jej rodziny, bez konieczności korzystania z systemu pomocy społecznej danego państwa członkowskiego […].

[…]”.

15 Artykuł 7 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2003/109 brzmi następująco:

„W celu uzyskania statusu rezydenta długoterminowego dany obywatel państwa trzeciego składa wniosek do właściwych organów państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje. Do wniosku dołącza się dokumenty określone w prawie krajowym, potwierdzające, że wnioskodawca spełnia warunki określone w art. 4 i 5 […]”.

16 Zgodnie z art. 8 ust. 1 tej dyrektywy:

„Status rezydenta długoterminowego ma charakter stały, z zastrzeżeniem art. 9”.

17 Artykuł 9 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„1. Rezydent długoterminowy traci status rezydenta długoterminowego, jeżeli:

a) zostanie stwierdzone, że uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego nastąpiło w wyniku oszustwa.

[…]

7. W przypadku gdy cofnięcie lub utrata statusu rezydenta długoterminowego nie wiąże się z wydaleniem, państwo członkowskie zezwala danej osobie na pozostanie na jego terytorium, jeżeli spełnia ona warunki przewidziane przez ustawodawstwo krajowe lub jeżeli nie stanowi ona zagrożenia dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego”.

Decyzja nr 1/80

18 Artykuł 7 akapit pierwszy decyzji Rady Stowarzyszenia nr 1/80 z dnia 19 września 1980 r. w sprawie rozwoju stowarzyszenia, dołączonej do Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Republiką Turcji, podpisanego w dniu 12 września 1963 r. w Ankarze przez Republikę Turcji z jednej strony i przez państwa członkowskie EWG oraz Wspólnotę z drugiej strony, który został zawarty, zatwierdzony i ratyfikowany w imieniu tej ostatniej decyzją Rady 64/732/EWG z dnia 23 grudnia 1963 r. (Dz.U. 1964, 217, s. 3685), przewiduje:

„Członkowie rodziny pracownika tureckiego należącego do legalnego rynku pracy państwa członkowskiego, którym zezwolono na dołączenie do niego:

– mają prawo przyjęcia – z zastrzeżeniem pierwszeństwa pracowników z państw członkowskich Wspólnoty – dowolnej oferty pracy, jeżeli zamieszkują tam legalnie od co najmniej trzech lat;

– korzystają ze swobodnego dostępu do dowolnej pracy najemnej, jeżeli zamieszkują tam legalnie od co najmniej pięciu lat” [tłumaczenie nieoficjalne].

Prawo niderlandzkie

19 Artykuł 14 ust. 1 wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (ustawy w sprawie dokonania generalnej rewizji ustawy o cudzoziemcach) z dnia 23 listopada 2000 r. (Stb. 2000, nr 495, zwanej dalej „ustawą z 2000 r."), przewiduje:

„Do kompetencji ministra należy:

a) uwzględnianie, oddalanie lub pozostawianie bez rozpatrzenia wniosku o zezwolenie na pobyt na czas określony;

[…]".

20 Artykuł 18 ust. 1 tej ustawy stanowi:

„Wniosek o przedłużenie ważności zezwolenia na pobyt na czas określony w rozumieniu art. 14 może zostać oddalony, jeśli:

[…]

c) cudzoziemiec podał nieprawdziwe informacje lub zataił informacje, które skutkowałyby oddaleniem pierwotnego wniosku o wydanie lub przedłużenie zezwolenia;

[…]".

21 Artykuł 19 wspomnianej ustawy ma następujące brzmienie:

„Zezwolenie na pobyt na czas określony może zostać cofnięte, jeżeli wystąpi którakolwiek z przesłanek określonych w art. 18 ust. 1, z wyjątkiem lit. b) […]".

22 Zgodnie z art. 45a ust. 1 ustawy z 2000 r.:

„Do kompetencji ministra należy:

a) uwzględnianie, oddalanie lub pozostawianie bez rozpatrzenia wniosku o zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego – UE;

b) cofanie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego – UE".

23 Artykuł 45d ust. 3 tej ustawy przewiduje:

„Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego – UE cofa się, gdy:

[…]

b) zezwolenie na pobyt zostało uzyskane w drodze oszustwa".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

24 Ze skutkiem od dnia 29 marca 2001 r. ojcu, będącemu obywatelem chińskim, wydano zwykłe zezwolenie na pobyt na czas określony w Niderlandach w związku z wykonywaniem przez niego, jak twierdził, obowiązków członka zarządu spółki, a następnie, ze skutkiem od 28 kwietnia 2006 r. – zwykłe zezwolenie na pobyt na czas nieokreślony w tym państwie członkowskim. Wskazane zezwolenia na pobyt zostały udzielone wyłącznie na podstawie prawa krajowego.

25 W dniu 31 stycznia 2002 r. matka i syn, odpowiednio, małżonka ojca i urodzone w 1991 r. małoletnie dziecko pary, będący również obywatelami chińskimi, uzyskali zwykłe zezwolenia na pobyt na czas określony we wspomnianym państwie członkowskim na mocy art. 14 ustawy z 2000 r. Zezwolenia te zostały udzielone w ramach łączenia rodziny z ojcem w rozumieniu dyrektywy 2003/86. Ze skutkiem od dnia 18 października 2006 r. matce i synowi wydano zwykłe zezwolenia na pobyt na czas nieokreślony w tymże państwie członkowskim, zawierające adnotację „rezydent długoterminowy – WE", na mocy art. 20 i 21 ustawy z 2000 r. – zastąpionych i co do istotnej treści przejętych przez art. 45a tej ustawy – które transponują art. 7 i 8 dyrektywy 2003/109 do niderlandzkiego porządku prawnego.

26 W drodze kilku decyzji z dnia 29 stycznia 2014 r. sekretarz stanu cofnął z mocą wsteczną, po pierwsze, różne zwykłe zezwolenia na pobyt udzielone ojcu na tej podstawie, że rzekomo podjęte przez niego zatrudnienie jest fikcyjne, jako że spółka zatrudniająca go nie wykonuje żadnej działalności, a zezwolenia te zostały zatem uzyskane w drodze oszustwa. Po drugie, sekretarz stanu cofnął również z mocą wsteczną zezwolenia na pobyt na czas określony przyznane matce i synowi w ramach łączenia rodziny oraz wydane im zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego. W decyzjach tych sekretarz stanu ponadto nakazał ojcu, matce i synowi bezzwłoczne opuszczenie terytorium Niderlandów oraz zakazał im powrotu.

27 Co się tyczy dokładniej udzielonych matce i synowi zwykłych zezwoleń na pobyt na czas określony, które zostały cofnięte na podstawie art. 18 ust. 1 lit. c) i art. 19 ustawy z 2000 r., wdrażających art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86 do prawa wewnętrznego, sekretarz stanu uważa, że zostały one uzyskane w drodze oszustwa, ponieważ wydano je na podstawie fałszywych zaświadczeń o zatrudnieniu ojca. To samo odnosi się jego zdaniem do zezwoleń na pobyt rezydenta długoterminowego udzielonych matce i synowi. Po pierwsze, zezwolenia te zostały bowiem uzyskane w oparciu o błędne założenie, że przed udzieleniem tych zezwoleń pobyt matki i syna w Niderlandach był zgodny z prawem. Po drugie, fałszywe zaświadczenia o zatrudnieniu ojca zostały również przedłożone dla celów uzyskania wspomnianych zezwoleń, aby skłonić do przyjęcia, iż matka i syn posiadają stabilne, regularne i wystarczające środki, jako że w żadnym momencie nie dysponowali oni samodzielnie takimi środkami.

28 Zdaniem sekretarza stanu kwestia, czy matka i syn wiedzieli o oszustwie popełnionym przez ojca i oszukańczym charakterze jego zaświadczeń o zatrudnieniu, jest pozbawiona znaczenia.

29 Decyzją z dnia 4 maja 2015 r. sekretarz stanu oddalił wniesione przez ojca, matkę i syna odwołanie od decyzji z dnia 29 stycznia 2014 r.

30 Rozpatrujący skargę na decyzję z dnia 4 maja 2015 r. rechtbank Den Haag (sąd rejonowy w Hadze, Niderlandy) uznał wyrokiem z dnia 31 maja 2016 r., że sekretarz stanu słusznie cofnął różne zezwolenia na pobyt wydane ojcu, a także, po pierwsze, wydane matce i synowi zwykłe zezwolenia na pobyt na czas określony na podstawie art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86, a po drugie, wydane im zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego na mocy art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2003/109. Natomiast sąd ten uznał skargę za zasadną w zakresie, w jakim sekretarz stanu nie wyjaśnił w należyty sposób powodów, dla których cofnięcie zezwoleń na pobyt udzielonych synowi nie naruszało prawa do życia prywatnego zagwarantowanego w art. 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC").

31 Sekretarz stanu z jednej strony, a ojciec, matka i syn z drugiej strony wnieśli apelację od tego wyroku do sądu odsyłającego.

32 Sąd ten uwzględnił apelację wniesioną przez sekretarza stanu.

33 Wspomniany sąd uznał bowiem, że sekretarz stanu nie dopuścił się błędu, uznając w świetle różnych wchodzących w grę interesów, że cofnięcie zezwolenia na pobyt udzielonego synowi nie narusza art. 8 EKPC. Sąd ten dodał, że art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą"), któremu należy nadać takie samo znaczenie i zakres jak art. 8 EKPC, nie prowadzi do odmiennej oceny.

34 Co się tyczy apelacji wzajemnej wniesionej przez ojca, matkę i syna, sąd odsyłający zauważa, że nie zostało zakwestionowane, iż ojciec uzyskał zezwolenia na pobyt na czas określony i nieokreślony w drodze oszustwa, jako że jego zatrudnienie było fikcyjne. Spór dotyczy zatem jedynie konsekwencji oszustwa popełnionego w odniesieniu do prawa pobytu matki i syna.

35 W tym ostatnim względzie sąd ten podkreśla, po pierwsze, że jest bezsporne, iż fałszywe zaświadczenia o zatrudnieniu, dostarczone przez ojca w celu wykazania, że posiada on stabilne, regularne i wystarczające środki w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/86, stanowią podstawę udzielenia i przedłużania zwykłych zezwoleń na pobyt na czas określony matki i syna. Ojciec zaś nigdy nie dysponował takimi środkami, ponieważ jego zatrudnienie było fikcyjne. Ponadto wspomniany sąd zauważa, że matka i syn nie uzyskali samoistnego dokumentu pobytowego w rozumieniu art. 15 ust. 1 tej dyrektywy, gdyż według prawa niderlandzkiego taki dokument pobytowy jest wydawany jedynie z niemających charakteru tymczasowego względów humanitarnych, a matka i syn nigdy nie zwrócili się o jego wydanie.

36 Co się tyczy, po drugie, udzielonych matce i synowi zezwoleń na pobyt rezydenta długoterminowego, sąd odsyłający podkreśla, że jest również bezsporne, że ich pobyt na terytorium Niderlandów przed uzyskaniem tych zezwoleń opierał się na oszustwie popełnionym przez ojca. Z tego powodu założenie, że spełnili oni przesłankę pięcioletniego legalnego pobytu na terytorium państwa członkowskiego, przewidzianą w art. 4 ust. 1 dyrektywy 2003/109, opiera się również na oszustwie. Ponadto wspomniane zezwolenia zostały uzyskane na podstawie fałszywych zaświadczeń o zatrudnieniu ojca, które przedłożono właśnie w tym celu.

37 Jednakże zdaniem tego sądu należy w niniejszym przypadku wyjść z założenia, że matka i syn nie wiedzieli o oszukańczym postępowaniu ojca, skoro sekretarz stanu nie tylko nie podniósł, iż byli oni tego świadomi, ale uznał poza tym, że aspekt ten jest pozbawiony znaczenia.

38 Wspomniany sąd zastanawia się, czy w takich okolicznościach sekretarz stanu mógł w ważny sposób cofnąć, po pierwsze, udzielone matce oraz synowi zezwolenia na pobyt na czas określony zgodnie z art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86, a po drugie, wydane im zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego na podstawie art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2003/109.

39 W tych okolicznościach Raad van State (rada stanu, Niderlandy) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 16 ust. 2 lit. a) [dyrektywy 2003/86] należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie cofnięciu udzielonego w ramach łączenia rodzin dokumentu pobytowego, jeżeli u podstawy jego wydania leżały fikcyjne informacje, podczas gdy członek rodziny nie był świadomy takiego charakteru owych informacji?

2) Czy art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy [2003/109] należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie cofnięciu statusu rezydenta długoterminowego, jeżeli u podstawy nadania tego statusu leżały fikcyjne informacje, podczas gdy członek rodziny nie był świadomy takiego charakteru owych informacji?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

40 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie cofnęło dokumenty pobytowe wydane członkom rodziny obywatela państwa trzeciego na podstawie tej dyrektywy z uwagi na to, iż dla celów uzyskania tych dokumentów pobytowych przedłożono sfałszowane dokumenty, przy założeniu, że wspomniani członkowie rodziny nie wiedzieli o oszukańczym charakterze tych dokumentów.

41 Aby odpowiedzieć na to pytanie, należy przypomnieć, że na mocy art. 4 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2003/86 państwa członkowskie zezwalają na wjazd i pobyt, na mocy tej dyrektywy, małżonka członka rodziny rozdzielonej i małoletnich dzieci członka rodziny rozdzielonej i jego małżonka. Na mocy art. 5 ust. 2 wspomnianej dyrektywy do wniosku o wjazd i pobyt dołącza się dokumenty dowodowe dotyczące zgodności z warunkami określonymi w art. 7 tejże dyrektywy, którego ust. 1 lit. c) stanowi, iż zainteresowane państwo członkowskie może zażądać od osoby, która złożyła ten wniosek, dowodów, że członek rodziny rozdzielonej posiada stabilne i regularne środki, które wystarczają do utrzymania tej osoby oraz członków jej rodziny, bez korzystania z systemu pomocy społecznej tego państwa członkowskiego.

42 Artykuł 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86 przewiduje, że państwa członkowskie mogą cofnąć dokument pobytowy członkowi rodziny w przypadku wykazania, że wykorzystano nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd informacje, fałszywe lub sfałszowane dokumenty, popełniono oszustwo lub wykorzystano inne niezgodne z prawem sposoby.

43 Z brzmienia tego przepisu wynika, że państwa członkowskie mogą co do zasady cofnąć ten dokument pobytowy, jeśli przedłożono sfałszowane dokumenty lub posłużono się oszustwem dla celów uzyskania tego dokumentu pobytowego. Wspomniany przepis nie określa osoby, która dostarczyła lub wykorzystała te dokumenty bądź popełniła to oszustwo, ani nie wymaga, by zainteresowany członek rodziny wiedział o tym oszustwie. Z jego brzmienia wynika również, że samo użycie w tych samych celach nieprawdziwych informacji lub fałszywych dokumentów, w szczególności aby skłonić do przyjęcia, że członek rodziny rozdzielonej posiada stabilne, regularne i wystarczające środki zgodnie z art. 7 ust. 1 lit. c) tej dyrektywy, wystarcza do uzasadnienia decyzji o cofnięciu dokumentu pobytowego członków rodziny, przy czym art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86 nie wymaga wykazania zamiaru oszustwa po stronie tych członków ani ich wiedzy o tym, że informacje te są nieprawdziwe, a dokumenty – fałszywe.

44 Wykładnię tę potwierdza analiza systemowa art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86.

45 Powody cofnięcia dokumentu pobytowego przewidziane w tym przepisie są bowiem identyczne z powodami odrzucenia wniosku o wjazd i pobyt. Otóż wspomniany przepis przewiduje, że wykorzystanie nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji bądź fałszywych lub sfałszowanych dokumentów, a także popełnienie oszustwa lub wykorzystanie innych niezgodnych z prawem sposobów stanowi podstawę nie tylko cofnięcia przyznanego dokumentu pobytowego, ale także odrzucenia tego wniosku. Podstawy te powinny być zatem interpretowane w ten sam sposób w obu przypadkach. Jak zaś podkreślił rząd niderlandzki, skuteczność tegoż przepisu wymaga, by

państwo członkowskie mogło odrzucić wniosek o wjazd i pobyt członka rodziny z uwagi na to, że na poparcie tego wniosku przedłożono fałszywe lub sfałszowane dokumenty, nawet jeżeli członek ten nie wiedział, że dokumenty te są fałszywe lub sfałszowane.

46 Co więcej, w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której członek rodziny rozdzielonej popełnił oszustwo, przy uwzględnieniu kluczowego znaczenia członka rodziny rozdzielonej w systemie ustanowionym dyrektywą 2003/86 zgodna z celami realizowanymi przez tę dyrektywę i z logiką leżącą u jej podstaw jest okoliczność, że oszustwo ma reperkusje względem procesu łączenia rodziny, a w szczególności wywołuje skutki w odniesieniu do dokumentów pobytowych przyznanych osobom należącym do rodziny tego członka rodziny rozdzielonej, nawet jeśli osoby te nie wiedziały o popełnionym oszustwie.

47 Z motywu 4 dyrektywy 2003/86 wynika bowiem, że jej celem ogólnym jest ułatwienie integracji obywateli państw trzecich, czyli członków rodziny rozdzielonej, w państwach członkowskich poprzez ułatwienie życia rodzinnego dzięki łączeniu rodzin (zob. wyrok z dnia 21 kwietnia 2016 r., Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo). Z celu tego oraz z lektury całości tej dyrektywy, w szczególności jej art. 13 ust. 3 oraz art. 16 ust. 3, wynika, że dopóki członkowie danej rodziny nie nabyli samoistnego prawa pobytu na podstawie art. 15 wspomnianej dyrektywy, dopóty ich prawo pobytu jest prawem pochodnym od prawa danego członka rodziny rozdzielonej, mającym na celu wspieranie integracji tego ostatniego. W tych okolicznościach państwo członkowskie powinno mieć możliwość uznania, że oszustwo popełnione przez członka rodziny rozdzielonej wpływa na proces łączenia rodziny w całości, w szczególności na pochodne prawo pobytu osób należących do rodziny członka rodziny rozdzielonej, i na tej podstawie cofnięcia wspomnianym osobom ich dokumentów pobytowych, nawet gdyby osoby te nie wiedziały o popełnionym oszustwie. Jest tak tym bardziej wówczas, gdy – jak w niniejszym przypadku – prawidłowość prawa pobytu członka rodziny rozdzielonej jest dotknięta wadą wskutek popełnionego oszustwa.

48 W tej ostatniej kwestii należy dodać, że zgodnie z art. 1 dyrektywy 2003/86 ma ona na celu określenie warunków wykonania prawa do łączenia rodziny przez obywateli państwa trzeciego zamieszkujących legalnie na terytorium państw członkowskich. Wynika z tego, że prawo to jest zastrzeżone dla takich obywateli, co potwierdza definicja pojęcia „łączenia rodziny" zawarta w art. 2 lit. d) tej dyrektywy. Obywatel państwa trzeciego, któremu – tak jak ojcu w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym – cofnięto z mocą wsteczną zezwolenia na pobyt ze względu na ich uzyskanie wskutek oszustwa, nie może zostać uznany za zamieszkującego w sposób legalny na terytorium państwa członkowskiego. A priori jest zatem uzasadnione, by taki obywatel nie mógł korzystać ze wspomnianego prawa i by zezwolenia na pobyt przyznane członkom jego rodziny na podstawie wspomnianej dyrektywy można było cofnąć.

49 W niniejszym przypadku nie jest kwestionowane, po pierwsze, że zostało popełnione oszustwo przez ojca, który przedstawił sfałszowane zaświadczenia o zatrudnieniu w celu wykazania, że posiada stabilne i regularne środki, które wystarczają do utrzymania jego oraz członków jego rodziny, a po drugie, że zaświadczenia te zostały dostarczone w celu uzyskania dokumentów pobytowych przez członków jego rodziny, mianowicie matkę i syna, chociaż ci ostatni mogli nie wiedzieć o oszukańczym charakterze wspomnianych zaświadczeń.

50 W tych okolicznościach z wykładni przepisów art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86, którą przedstawiono w pkt 43 niniejszego wyroku, wynika, że oszustwo popełnione przez ojca i wykorzystanie fałszywych lub sfałszowanych zaświadczeń o zatrudnieniu w celu wykazania, iż ojciec posiada stabilne, regularne i wystarczające środki w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. c) tej dyrektywy, mogą a priori uzasadniać cofnięcie dokumentów pobytowych, które zostały uzyskane przez matkę i syna na podstawie wspomnianej dyrektywy.

51 Jednakże, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 27 i 28 opinii, cofnięcie dokumentu pobytowego na podstawie art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86 nie może nastąpić automatycznie. Z użycia zwrotu „mogą […] cofnąć" widniejącego w tym przepisie wynika bowiem, że państwom członkowskim przysługuje zakres uznania w odniesieniu do tego cofnięcia. W tym względzie zainteresowane państwo członkowskie musi zgodnie z art. 17 tej dyrektywy dokonać uprzednio zindywidualizowanego badania sytuacji zainteresowanego członka rodziny, przeprowadzając zrównoważoną i racjonalną ocenę wszystkich wchodzących w grę interesów (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 grudnia 2012 r., O i in., C-356/11 i C-357/11, EU:C:2012:776, pkt 81; a także z dnia 21 kwietnia 2016 r., Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, pkt 43).

52 Na mocy tego ostatniego przepisu wspomniane państwo członkowskie musi należycie uwzględnić charakter i trwałość więzi rodzinnych tej osoby, czas pobytu tej osoby na jego terytorium oraz, co się tyczy w szczególności cofnięcia dokumentu pobytowego, istnienie więzi rodzinnych, kulturowych i społecznych wspomnianej osoby z państwem pochodzenia.

53 Ponadto, jak wynika z motywu 2 dyrektywy 2003/86, środki dotyczące łączenia rodziny, takie jak cofnięcie dokumentu pobytowego wydanego członkom rodziny, powinny zostać przyjęte zgodnie z prawami podstawowymi, w szczególności z prawem do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, zagwarantowanym w art. 7 karty, który zawiera prawa odpowiadające prawom chronionym przez art. 8 ust. 1 EKPC (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 marca 2010 r., Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, pkt 44; a także z dnia 6 grudnia 2012 r., O i in., C-356/11 i C-357/11, EU:C:2012:776, pkt 75, 76). Tym samym, o ile zainteresowanemu państwu członkowskiemu przysługuje pewien zakres uznania dla celów badania przewidzianego w art. 17 dyrektywy 2003/86, o tyle badanie to winno być przeprowadzane z poszanowaniem art. 7 karty.

54 Zatem w niniejszym przypadku, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 32 opinii, właściwe organy krajowe powinny wziąć pod uwagę w szczególności czas pobytu matki i syna w Niderlandach, wiek, w którym ten ostatni przybył do tego państwa członkowskiego, i ewentualną okoliczność, że był tam wychowywany i otrzymał wykształcenie, a także istnienie więzi rodzinnych, gospodarczych, kulturowych i społecznych matki i syna ze wspomnianym państwem członkowskim i w tym państwie. Powinny one również wziąć pod uwagę ewentualne istnienie takich więzi matki i syna z ich państwem pochodzenia i w tym państwie, które ocenia się na podstawie okoliczności takich jak w szczególności posiadanie kręgu rodzinnego w tym państwie, podróże lub okresy pobytu w tym państwie, lub też na podstawie stopnia znajomości języka wspomnianego państwa.

55 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 30 opinii, w ramach przeprowadzanej oceny organy te powinny także wziąć pod uwagę okoliczność, że w niniejszym przypadku matka i syn nie ponoszą sami odpowiedzialności za oszustwo popełnione przez ojca i że o nim nie wiedzieli.

56 Do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy decyzje rozpatrywane w postępowaniu głównym, na mocy których sekretarz stanu cofnął dokumenty pobytowe wydane matce i synowi, są uzasadnione w świetle rozważań przedstawionych w pkt 51–55 niniejszego wyroku, czy też ci ostatni powinni w świetle tych rozważań zachować te dokumenty pobytowe.

57 Przy uwzględnieniu powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/86 należy interpretować w ten sposób, iż w przypadku gdy dla celów wydania członkom rodziny obywatela państwa trzeciego dokumentów pobytowych przedłożono sfałszowane dokumenty, okoliczność, że ci członkowie rodziny nie wiedzieli o oszukańczym charakterze tych dokumentów, nie stoi na przeszkodzie temu, by dane państwo członkowskie dokonało na podstawie tego przepisu cofnięcia wspomnianych dokumentów pobytowych. Zgodnie z art. 17 tej dyrektywy właściwe organy krajowe mają jednak obowiązek dokonać uprzednio zindywidualizowanego badania sytuacji tych członków, przeprowadzając zrównoważoną i racjonalną ocenę wszystkich wchodzących w grę interesów.

W przedmiocie pytania drugiego

58 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2003/109 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie cofnęło status rezydenta długoterminowego, który został przyznany obywatelom państwa trzeciego na podstawie tej dyrektywy, z uwagi na to, iż status ten uzyskano, posługując się sfałszowanymi dokumentami, przy założeniu, że obywatele ci nie wiedzieli o oszukańczym charakterze tych dokumentów.

59 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy przypomnieć, że na mocy art. 4 ust. 1 dyrektywy 2003/109 państwa członkowskie przyznają status rezydenta długoterminowego obywatelom państw trzecich, którzy zamieszkiwali legalnie i nieprzerwanie na ich terytorium przez okres pięciu poprzedzających lat. Nabycie tego statusu nie jest jednak automatyczne. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy zainteresowany obywatel państwa trzeciego musi w tym celu złożyć do właściwych organów państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje, wniosek, do którego dołącza się dokumenty potwierdzające, że wnioskodawca spełnia warunki określone w art. 4 i 5 wspomnianej dyrektywy. W szczególności powinien on zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. a) tejże dyrektywy wykazać, że posiada stałe i regularne dochody wystarczające do utrzymania siebie i członków swojej rodziny bez konieczności korzystania z systemu pomocy społecznej tego państwa członkowskiego.

60 Artykuł 8 ust. 1 dyrektywy 2003/109 stanowi, że status rezydenta długoterminowego ma charakter stały z zastrzeżeniem art. 9 tej dyrektywy.

61 W tym względzie art. 9 ust. 1 lit. a) wspomnianej dyrektywy przewiduje, że rezydent długoterminowy traci prawo do tego statusu, jeżeli zostanie stwierdzone, że uzyskanie wspomnianego statusu nastąpiło w wyniku oszustwa. Przepis ten nie określa jednak osoby, która ma stać u źródła popełnionego oszustwa, ani nie wymaga, by zainteresowany rezydent wiedział o tym oszustwie.

62 Zgodnie zaś z utrwalonym orzecznictwem Trybunału podmioty prawa nie mogą powoływać się na normy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa, ponieważ zasada zakazu oszustw stanowi ogólną zasadę prawa Unii, do której przestrzegania są zobowiązane podmioty prawa (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 lutego 2018 r., Altun i in., C-359/16, EU:C:2018:63, pkt 48, 49; a także z dnia 11 lipca 2018 r., Komisja/Belgia, C-356/15, EU:C:2018:555, pkt 99). Odmowa przyznania lub cofnięcie prawa ze względu na oszustwo jest jedynie konsekwencją stwierdzenia, że w wypadku oszustwa w rzeczywistości nie zostają spełnione obiektywne przesłanki wymagane w celu uzyskania tego prawa (zob. podobnie wyrok z dnia 22 listopada 2017 r., Cussens i in., C-251/16, EU:C:2017:881, pkt 32).

63 Ponadto z motywów 2, 4, 6 i 12 dyrektywy 2003/109 wynika, że zmierza ona do zagwarantowania integracji obywateli państw trzecich, którzy są na stałe i legalnie osiedleni w państwach członkowskich (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 lipca 2014 r., Tahir, C-469/13, EU:C:2014:2094, pkt 32; z dnia 4 czerwca 2015 r., P i S, C-579/13, EU:C:2015:369, pkt 46; a także z dnia 2 września 2015 r., CGIL i INCA, C-309/14, EU:C:2015:523, pkt 21), i w tym celu do zbliżenia praw tych obywateli do praw, którymi cieszą się obywatele Unii, w szczególności poprzez wprowadzenie równego traktowania z tymi ostatnimi w szerokim zakresie spraw gospodarczych i społecznych. I tak status rezydenta długoterminowego pozwala osobie, której przysługuje, korzystać z równego traktowania w dziedzinach określonych w art. 11 dyrektywy 2003/109 na warunkach przewidzianych w tym przepisie. Na mocy art. 14 ust. 1 tej dyrektywy ów status również nadaje zainteresowanemu rezydentowi długoterminowemu prawo do zamieszkiwania przez okres przekraczający trzy miesiące na terytorium państw członkowskich innych niż państwo, które przyznało mu wspomniany status, na warunkach wymienionych w rozdziale III wspomnianej dyrektywy oraz do korzystania tam zgodnie z art. 21 tejże dyrektywy z równego traktowania, o którym mowa w jej art. 11.

64 Przy uwzględnieniu rozszerzonych praw, które są związane ze statusem rezydenta długoterminowego, ważne jest, by państwa członkowskie mogły skutecznie zwalczać oszustwa, cofając beneficjentowi status rezydenta długoterminowego opierający się na oszustwie.

65 Z powyższego wynika, że nikt nie może domagać się utrzymania praw nabytych na mocy dyrektywy 2003/109 w drodze oszustwa, niezależnie od tego, czy oszustwo to zostało popełnione przez beneficjenta tych praw lub było mu znane, gdyż elementem rozstrzygającym jest to, że nabycie wspomnianych praw nastąpiło w wyniku oszustwa.

66 Wynika stąd, że art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2003/109 stosuje się we wszystkich przypadkach, w których uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego opiera się na oszustwie, to znaczy w których oszustwo leży u źródła tego uzyskania, bez względu na osobę, która popełniła to oszustwo, oraz niezależnie od tego, czy wspomniany rezydent wiedział o tym oszustwie.

67 W szczególności przepis ten ma zastosowanie, gdy – tak jak w postępowaniu głównym – zainteresowany rezydent dla celów uzyskania statusu rezydenta długoterminowego dostarczył sfałszowane dokumenty, aby wykazać, że posiada stałe i regularne dochody wystarczające do utrzymania siebie oraz członków jego rodziny, i to nawet jeżeli nie stał on u źródła popełnionego oszustwa i nie wiedział o oszukańczym charakterze tych dokumentów. W takim przypadku nabycie tego statusu opiera się bowiem bezpośrednio na tym oszustwie, wobec czego wpływa ono nieuchronnie na wspomniany status.

68 Wykładni tej nie podważa wspomniany przez sąd odsyłający wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744).

69 W wyroku tym Trybunał uznał, że z chwilą gdy członkowie rodziny pracownika tureckiego nabyli samoistne prawo pobytu na mocy art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, prawa tego nie można zakwestionować ze względu na nieprawidłowości, które w przeszłości dotyczyły prawa pobytu tego pracownika, a które wynikały w danym przypadku z oszukańczego zachowania tego pracownika (zob. podobnie wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 56, 57, 59). Trybunał orzekł zatem w istocie, że okoliczność, iż prawo pobytu pracownika tureckiego jest dotknięte wadą wskutek oszustwa, nie może wpływać na samoistne prawo pobytu członków jego rodziny.

70 Jednakże należy zauważyć, że okoliczności sprawy, w której zapadł ten wyrok, różnią się od okoliczności sprawy głównej. Zgodnie bowiem z art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 członkowie rodziny pracownika tureckiego uzyskują samoistne prawo pobytu po trzyletnim okresie zamieszkiwania w przyjmującym państwie członkowskim, bez konieczności złożenia wniosku w tym celu. Z tego względu Trybunał nie wypowiedział się w przedmiocie konsekwencji, jakie dla praw zainteresowanych osób miałoby wykorzystanie fałszywych dokumentów na poparcie takiego wniosku.

71 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika zaś, iż decyzje rozpatrywane w postępowaniu głównym, na mocy których sekretarz stanu cofnął udzielone matce i synowi zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego, opierają się właśnie między innymi na okoliczności, że na poparcie wniosku matki i syna mającego na celu uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego przedłożono fałszywe zaświadczenia o zatrudnieniu ojca, aby skłonić do przyjęcia, że posiadali oni stałe, regularne i wystarczające dochody, gdyż nabycie takiego statusu jest możliwe – jak wskazano w pkt 59 niniejszego wyroku – tylko w następstwie takiego wniosku.

72 Z powyższego wynika, że zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2003/109 obywatel państwa trzeciego traci status rezydenta długoterminowego przewidziany przez tę dyrektywę, gdy zostanie ustalone, że nabycie tego statusu opierało się na sfałszowanych dokumentach, nawet jeżeli obywatel ten nie wiedział o oszukańczym charakterze tych dokumentów.

73 Niemniej jednak utrata statusu rezydenta długoterminowego nie oznacza sama w sobie, że zainteresowana osoba traci również w przyjmującym państwie członkowskim prawo pobytu, na podstawie którego złożyła ona wniosek o przyznanie tego statusu zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/109 i go uzyskała zgodnie z art. 4 ust. 1 tej dyrektywy, bez względu na to, czy to prawo pobytu zostało uzyskane na mocy prawa krajowego, czy prawa Unii. Utrata ta tym samym nie skutkuje też automatycznym wydaleniem z terytorium tego państwa członkowskiego, jak wynika to z art. 9 ust. 7 dyrektywy 2003/109. Przy założeniu, że tak jak w sprawie głównej zainteresowane osoby, mianowicie matka i syn, uzyskały status rezydenta długoterminowego na podstawie prawa pobytu przyznanego na mocy dyrektywy 2003/86, do sądu odsyłającego należy – jak wskazano w pkt 56 niniejszego wyroku – sprawdzenie, czy osoby te powinny zgodnie z art. 17 tej dyrektywy zachować dokument pobytowy, który wydano im na mocy tejże dyrektywy.

74 Przy uwzględnieniu powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2003/109 należy interpretować w ten sposób, iż w przypadku gdy status rezydenta długoterminowego został przyznany obywatelom państwa trzeciego na podstawie sfałszowanych dokumentów, okoliczność, że obywatele ci nie wiedzieli o oszukańczym charakterze tych dokumentów, nie stoi na przeszkodzie temu, by dane państwo członkowskie dokonało na podstawie tego przepisu cofnięcia tego statusu.

W przedmiocie kosztów

75 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 16 ust. 2 lit. a) dyrektywy Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin należy interpretować w ten sposób, iż w przypadku gdy dla celów wydania członkom rodziny obywatela państwa trzeciego dokumentów pobytowych przedłożono sfałszowane dokumenty, okoliczność, że ci członkowie rodziny nie wiedzieli o oszukańczym charakterze tych dokumentów, nie stoi na przeszkodzie temu, by dane państwo członkowskie dokonało na podstawie tego przepisu cofnięcia wspomnianych dokumentów pobytowych. Zgodnie z art. 17 tej dyrektywy właściwe organy krajowe mają jednak obowiązek dokonać uprzednio zindywidualizowanego badania sytuacji tych członków, przeprowadzając zrównoważoną i racjonalną ocenę wszystkich wchodzących w grę interesów.**

2) **Artykuł 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi należy interpretować w ten sposób, iż w przypadku gdy status rezydenta długoterminowego został przyznany obywatelom państwa trzeciego na podstawie sfałszowanych dokumentów, okoliczność, że obywatele ci nie wiedzieli o oszukańczym charakterze tych dokumentów, nie stoi na przeszkodzie temu, by dane państwo członkowskie dokonało na podstawie tego przepisu cofnięcia tego statusu.**

Podpisy